

Noordoostpolderbewoners, 9e bericht; broedseizoenen 1950-1952

door

Dr D. BAKKER

(Biologische Afdeling van de Directie van de Wieringermeer,
Noordoostpolderwerken)

(Met 5 tekstfiguren)

(With summary : The birds of the N.E. Polder, 9th Report ; breeding-seasons
1950—1952)

(35ste Publicatie van de „Club van Zuiderzeewaarnemers”)

Inleiding.

In het 8e bericht werd een samenvatting gegeven van hetgeen er tot op dat ogenblik bekend was van de broedvogelbevolking van de Noordoostpolder (BAKKER en STAM, 1950). Het 9e bericht daarentegen bevat alleen de gegevens over de jaren 1950—1952 ; voor een overzicht van de voorgaande jaren kan naar het 8e bericht worden verwezen.

In vergelijking met het broedseizoen 1949 hebben er enige belangrijke wijzigingen plaats gevonden in de samenstelling van de broedvogelbevolking. Zo is de rietgors door het verdwijnen van het meeste rietland in aantal teruggelopen. Verder zijn door de vrijwel voltooide ontginning van het natte rietland baardmannetje, snor, waterral en grauwe gans geheel of nagenoeg geheel als broedvogel verdwenen, terwijl ook witgesterde blauwborst en roerdomp sterk achteruitgingen. Tengevolge van het dichter en hoger worden van de beplantingen en bebossingen en de voortdurende uitbreiding hiervan (zie fig. 1, 2 en 4) worden de omstandigheden steeds gunstiger voor verschillende vogelsoorten. De laatste jaren zijn dan ook spotvogel, fitis en tuinfluiter sterk in aantal toegenomen ; de kneu heeft zich gevestigd en uitgebreid ; de wielewaal behoort thans tot de broedvogels, terwijl de fazant algemeen is geworden. Ook de toeneming in vrijwel het gehele gebied van de kievit, de wilde eend en de patrijs is een opvallend verschijnsel, waarvoor echter geen verklaring bekend is. Tijdens de veldmuizenplaag van 1952 broedde een groot aantal velduilen in de Noordoostpolder.

De heren W. I. BETZEMA (Be.), G. DE BOER (de Bo.), M. C. BRAKER (Br.), A. KUIK (Ku.), L. DUYFF (Du.), Jac. DE GRAAF (de Gr.), R. NIEUWENHUIS (N.), C. SPAANS (Sp.), A. A. STEENGE (St.) en D. VAN DER ZEE (v. d. Z.) verstrekten een groot aantal gegevens, waarvoor ik hen op deze plaats dank zeg. De achter de namen geplaatste letters worden bij de bespreking van de broedvogels gebruikt om de herkomst van de waarnemingen aan te geven. Waarnemingen, waarachter de letters Ba. staan, werden door de schrijver zelf verricht. De letters l. en n. in de tekst zijn afkortingen voor resp. legsel(s) en nest(en).

Bespreking van de waargenomen soorten.

Corvus c. corone L. — Zwarte kraai.

Zowel in 1950 als in 1951 een broedgeval in de iepen op de Noordpunt van Schokland; in beide jaren werden de nesten uitgehaald (Ba.). Broedde in 1952 in de iepen bij het Museum op Schokland; één bijna vluchtig jong werd hier dood gevonden (G. D. VAN DER HEIDE).

Pica p. pica (L.) — Ekster.

In de periode 1950—1952 enige broedpogingen, welke alle mislukten tengevolge van het feit, dat deze soort intensief wordt bestreden.

1951: In de populieren bij het voormalige kamp Ramspol, Mei, 3-l.; werd uitgehaald (Ba.).

1952: In de beplanting bij het kamp De Voorst, tussen 9 en 15 Mei, 5-l.; werd vernietigd (Br.).

Sturnus v. vulgaris L. — Spreeuw.

Komt tot nu toe in gering aantal als broedvogel voor, daar geschikte nestgelegenheid nog schaars is. Broedde in 1950, 1951 en 1952 op de Noordpunt en bij het Museum op Schokland; in het kamp Ens en in het kamp Marknesse werden in Mei resp. een 4- en een 5-l. gevonden (Ba.).

Oriolus o. oriolus (L.) — Wielewaal.

Elk jaar broedden zeer waarschijnlijk enige paren in het bos bij De Voorst. Op 25 Juni 1952 werd het broeden met zekerheid vastgesteld door de vondst van een nest met 3 juv. in een proefbosje op kavel T 31. Het nest zat in een esdoorn op een hoogte van 2,25 m (Ba.).

Carduelis c. cannabina (L.) — Kneu.

De eerste nesten werden 18 Juli 1950 door A. VAN DER BERG en J. A. F. KORIDON gevonden in de meidoorns op de Zuidpunt van Schokland. In het daaropvolgende jaar werden ook van andere plaatsen broedgevallen bekend. In 1952 bleek deze soort een algemene broedvogel te zijn van de beplante gedeelten van de polder. In een 2—4 m hoog Sitka-sparrenbos op kavel L72, dat een oppervlak heeft van 0,50 ha, werd zelfs een kolonie aangetroffen. Na het dunnen van dit bos in de herfst werden meer dan 100 oude nesten gevonden, waarvan vermoedelijk een gedeelte van het vorige jaar was (Ku.).

1950: Zuidpunt Schokland, 18 Juli, 2-l., 3 en 5 juv. (A. VAN DER BERG en J. A. F. KORIDON).

1951: Enserbos, 2 Mei, 5-l.; S14, 10 Mei, 5- en 6-l.; L 66, 5-l.; Beplanting Hertentocht, 30 Mei, 5 juv. (Ba.).

1952: S. 15, 28 April, 5-l.; S 17, 1 Mei, drie 5-l. en een 6-l.; S 18, 16—24 Mei, vier 5-l., twee 6-l., 5 juv. (de Gr.); L 72 Sitka-bos, 10 Mei, 11 n. (Ba., de Bo.,

Ku.); S 14, twee 6-l.; Enserbos, 28 Mei en 4 Juli, n. met 5 juv. (Ba.); Beplanting Kraggenburg, 28 Mei, vier n. elk met 5 juv., twee 5-l. (Ba., Du); H 110, 24 April, 7 n. (Sp.).

Emberiza calandra L. — **G r a u w e g o r s.**

Broedt in klein aantal. De vogels concentreren zich nog steeds in de secties P en Q, terwijl thans ook in de sectie G en in de omgeving van Espel enige paren voorkomen. In het Noorden werden eveneens geregeld zingende ♂ ♂ gezien en gehoord. In Juni 1950 werd in het kamp Espel het voeren van 2 juv. waargenomen; op Q 76 werd het gehele voorjaar van 1952 een zingend ♂ gehoord, terwijl het voeren van juv. hier eveneens werd gezien (Ba.).

Emberiza sch. schoeniclus (L.) — **R i e t g o r s.**

Gaat in aantal achteruit; is echter nog een vrij algemene broedvogel van het nog overgebleven rietland en van ruige terreinen, zoals kanaal- en tochtbanken en jonge bosaanplantingen.

1950: Staart van Urk, 19 Juni, 4-l.; B 6, 1 Juni, 5-l.; D 118, 11 Juni, 6-l.; S 19, 4 Juni, 5-l. (Ba.); B 48, 16 Mei, 6-l. (Be.).

1951: Lemstervaart, 8 Mei, 3-l.; B 48, 8 Mei, 4-l.; D 118, 30 Mei, 5-l. (Ba.); D 3, 11 Mei (Sp.).

1952: S 18, 24 Mei, 2 juv. + 1 ei (de Gr., Ba.); Bos ten W. van Schokland, 27 Mei, 6-l.; D 119, 27 Mei, 4-l.; Rotterdamse hoek, 27 Mei, 6-l.; K 61, 29 Mei, 5-l. (Ba.); C 34, 15 Mei, 5 juv. (Be.); D 7, 19 April, 3 n.; D 15, 19 April, 3 n. (Sp.).

Passer d. domesticus (L.) — **H u i s m u s.**

Thans zo algemeen, dat in de buurt van magazijnen, op boerderijen en in dorpen van een ware plaag kan worden gesproken. Enige honderden nesten werden gevonden. Zo werden in 1951 bij een telling in Ens 61 nesten aangetroffen (Ba.); in de magazijnen te Emmeloord vond schr. in een half uur tijd 16 n.

Passer m. montanus (L.). — **R i n g m u s.**

Sporadische broedvogel. Op 2 Juni 1952 een nest met 5 eieren in struikgewas bij het oude kamp van Ens (Ba.).

Galerida cr. cristata (L.) — **K u i f l e e u w e r i k.**

Algemene broedvogel in de omgeving van dorpen en wegen.

1950: Kamp Rутten, 4 Mei, 5-l.; Bomenweg, 4 Mei, 4-l.; Lemstervaart bij Emmeloord, 6 Mei, 5-l.; (Ba.).

1951: Ens, 14 Mei, 5-l.; Luttelgeest, 14 Mei, 4-l. (Ba.); Noordzijde Staart van Urk, 11 Mei, 2 n. (Sp.).

1952: Magazijn Emmeloord, 19 Mei, 5-l.; Ens, 9 Mei, 5-l. (Ba.); Marknesse, Mei, 4- en 5-l. (J. VAN DER KNAAP).

Alauda a. arvensis L. — **V e l d l e e u w e r i k.**

Behoort tot de algemeenste broedvogels. Nestelt in akkerbouwgewassen, op grasland en op ruige terreinen.

1950: P 81, 1 Mei, 4-l.; A 5, 4 Mei, 4-l.; K 26, 10 Mei, 4-l. (Ba.).

1951: E 77, 24 Mei, 5-l.; B 85, 31 Mei, 3-l.; C 129, 31 Mei, 5 juv. (Be.).

1952: T 131, 24 April, 3-l.; T 132, 24 April, 4-l.; Bos bij Schokland, 10 Mei, 4-l. (Ba.).

Anthus tr. trivialis (L.) — Boompieper.

Komt in enige gedeelten van de polder in zeer gering aantal voor. Broedt in open gedeelten van het bos achter het kamp De Voorst, waar geregeld zingende ♂♂ worden waargenomen. Op 7 Mei 1951 werd daar een nest met 3 eieren gevonden (Ba.).

Anthus pratensis (L.) — Graspieper.

Vrij algemene broedvogel in vrijwel het gehele gebied. Nestelt op dezelfde plaatsen als de veldleeuwerik.

1950: A 6, 4 Mei, 4-l.; G 30, 10 Mei, 4-l. (Ba.).

1951: B 85, 31 Mei, 4 juv. (Be.).

1952: T 70, 16 April, 1-l.; J 4, 9 Mei, 4-l.; B 62, 29 Mei, 4 juv. (Ba.).

Motacilla fl. flava L. — Gele kwikstaart.

Komt nagenoeg in alle landbouwgewassen en op ruige terreinen veel als broedvogel voor.

1950: P 156, 17 Mei, 5-l.; K 17, 31 Mei, 6-l.; C 46, 2 Juni, 5-l. (Ba.).

1951: Enserbos, 2 n. (N.); J 24, 17 Mei, 4-l.; E 77, 1 Juni, 5-l. (Be.); C 57, 29 Mei, 5 juv. (Ba.).

1952: C 35, 15 Mei, 4 juv.; S 82, 16 Mei, 5-l.; S 39, 27 Mei, 6-l. (Be.); T 30, 4 Juni, 5 juv.; K 61, 5 Juni, 5 juv.; A 6, 26 Juni, 5 juv. (Ba.).

Motacilla a. alba L. — Witte kwikstaart.

Broedt verspreid over de gehele polder in een gering aantal. De nesten worden meestal gevonden in takkenbossen, in opslagplaatsen van draineerbuizen, in riethopen, onder bruggen, enz.

1950: Griendhoop aan de Ruttensevaart, 17 Mei, 5-l.; Riethoop Rotterdamse hoek, 2 Juni, 6 juv. (Ba.).

1951: Opslagplaats draineerbuizen aan de Nage'ervaart, 29 Mei, 5-l.; Rietschelf aan de dijk bij de Friese hoek, 29 Mei, 6-l. (Ba.).

1952: Onder brug over de Steenbanktocht, 15 Mei, 5 juv. (Be.); T 35, 27 April, 6-l. (de Gr.); T 32, nest in takkenbossen verstoord (Du.); Lemstervaart, Mei, 6 juv. (Ba.).

Panurus b. biarmicus (L.) — Baardmannetje.

Door de ontginning van het rietland vermoedelijk thans als broedvogel verdwenen; van 1952 zijn mij tenminste geen nestvondsten meer ter ore gekomen. Slechts enige kleine rietgebieden zijn nog over. Deze worden echter jaarlijks gemaaid, zodat van de vegetatie van het vorige jaar niets overblijft, hetgeen evenwel noodzakelijk is voor het scheppen van goede nestgelegenheid.

1950: E 29, Mei, 6- en 8-l. (Ba.).

1951: E 29, 31 Mei, 6 juv. (Ba.); Leemvaart, vermoedelijk broedgeval, 28 Juli (N.).

Phylloscopus tr. trochilus (L.) — Fitis.

Is de laatste jaren zeer sterk toegenomen als broedvogel van de bossen bij Kuinre, Emmeloord, Marknesse, De Voorst, Ens en Schokland.

Foto H. BARTELS

Machaerhamphus a. alcinus op nest met ei. (Siantar, N.O. Sumatra, 3 Juli 1950).

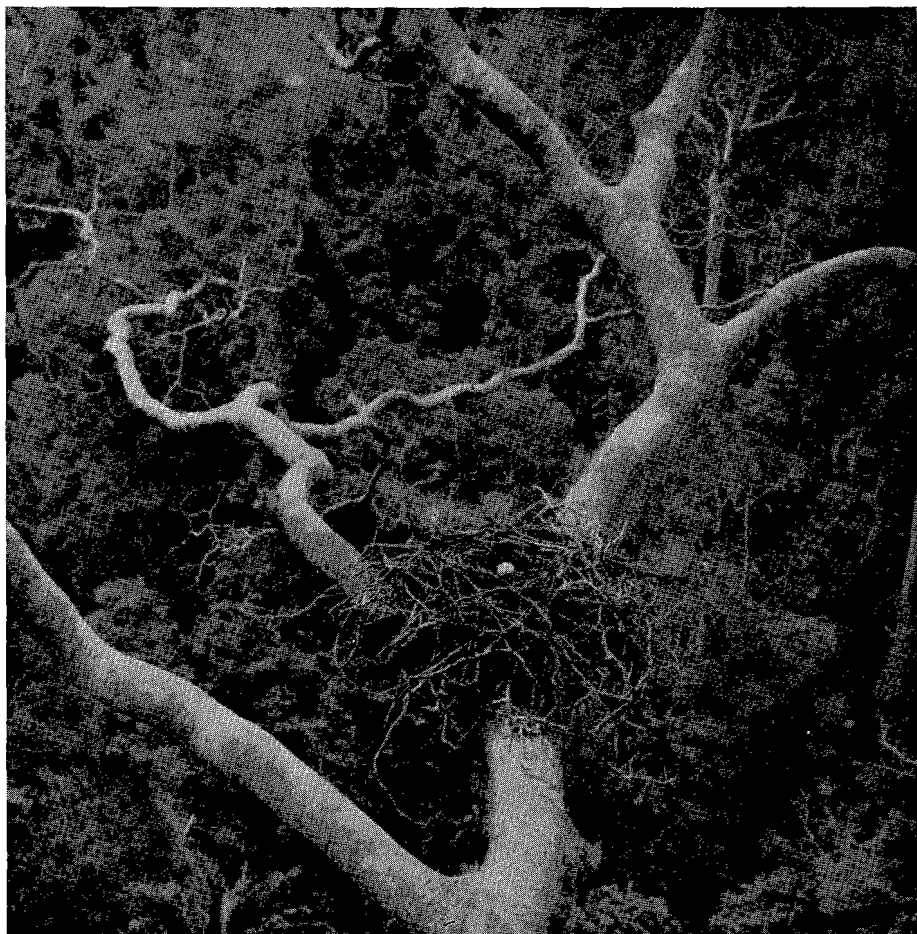

Foto H. BARTELS

Fig. a. Nest met ei van *Machaerhamphus a. alcinus*. (Siantar, N.O. Sumatra, 3 Juli 1950).

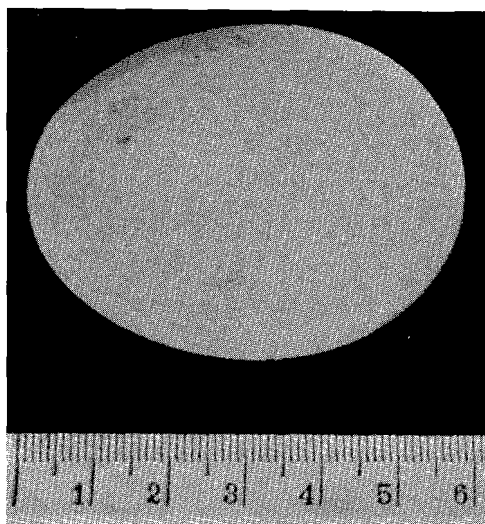

Fig. b. Ei van *Machaerhamphus a. alcinus*. (Ei verzameld 12 Sept. 1950, Siantar, N.O. Sumatra)

Foto H. BARTELS

1950: S 19, 3 Juni, 6 juv.; Bos Emmeloord, 6 Juni, 7 juv.; T 30, Juni, 6-l. verstoord (Ba.).

1951: S 19, 6 Juli, leeg n. (N.); Enserbos, 4 Juni, 6 juv. (Ba.).

1952: S 22, 14 Mei, 6-l. (de Gr.); S 22, 14 Mei, 7-l. (de Gr.); T 131, 30 Mei, 6 juv. (Br.); Bos Kuinre, 10 Mei, 6-l. (de Bo.); Bos Schokland, 27 Mei, 7-l.; Enserbos, 1 Juni, 5-l. (Ba.).

Fig. 1. Gemengd elzen-berkenbos bij Emmeloord; 8 September 1952. (Mixed forest of alder and birch near Emmeloord)

Foto Directie
Wieringermeer

Locustella l. luscinioides (Savi) — S n o r.

Tengevolge van de ontginning van nagenoeg al het rietland vermoedelijk als broedvogel uit de polder verdwenen.

1950: E 29, 18 Mei, 4-l.; B 6, 22 Juni, 3 juv. (Ba.).

1951: B 11, 29 Mei, 3-l. (Ba.).

Acrocephalus a. arundinaceus (L.) — G r o t e k a r e k i e t.

Niet zeldzame broedvogel in de rietzomen langs de kanalen en tochten, in het bijzonder in het Oosten van de polder.

1950: Ensertoucht, 29 Mei, 4- en 5-l.; Zwolse vaart, 2 Juni, 4-l. en 5 juv.; Zwiinstocht, Mei, 4-l.; Lemstervaart, 10 Juni, 5 juv. (Ba.).

1951: Ensertoucht, 20 Mei, 4-l.; Enservaart, 20 Mei, 4-l.; Zwolse vaart, 26 Mei, twee 4-l.; Luttelgeestervaart, 26 Mei, 4 juv. (Ba.).

1952: Ensertoucht, 25 Mei, 4-l.; Zwolse vaart, 31 Mei, 5-l.; Lemstervaart, Juni 5 juv. (Ba.).

Acrocephalus sc. scirpaceus (Herm.) — K l e i n e k a r e k i e t.

Broedt vrij algemeen in de rietbegroeiingen langs kanalen en tochten en in de wilde vegetatie van greppels op akkers.

1950: Rietland bij Urk, Mei, drie 4-l. en 5-l.; Ensertoucht, 29 Mei, 4-l.; Kluten- tocht, 10 Juni, 5 juv.; H 17, Mei, 4-l. (Ba.).

1951: Enservaart, Mei, 5-l.; Lemstervaart, 6 Juni, 5-l. (Ba.).

1952: B 48, 5 Juni, in dichtgegroeide poel, 4 juv. en twee 4-l.; Zwolse vaart, 4 Juni, 4 juv. (Ba.).

Acrocephalus palustris (Bechst.) — B o s r i e t z a n g e r.

Niet zeldzame broedvogel van de bossen bij Kuinre, Emmeloord, De Voorst, Ens en Schokland. In het bijzonder in de ruige kruiden-vegetatie van de jonge beplantingen wordt deze soort aangetroffen. Nesten werden niet gevonden; echter werden zingende ♂♂, het

voeren van jongen en oude vogels met voer hier herhaaldelijk waargenomen. In 1950 en 1951 geregeld twee zingende ♂♂ in de beplanting langs de Kamperweg bij Ens; in Juni werd daar enige malen het voeren van juv. gezien (Ba.). Op 3 Juni 1952 werd op T 30 het voeren van juv. waargenomen, evenals op 21 Juni 1952 ten W. van Schokland (Ba.).

Acrocephalus schoenobaenus (L.) — Rietzanger.

Algemene broedvogel van ruige terreinen; komt ook vrij veel voor in verschillende akkerbouwgewassen. In het bijzonder in koolzaad, dat reeds in de tweede helft van April een dicht gewas vormt, werden broedgevallen nogal eens vastgesteld.

1950: Koolzaad Q 11, 26 Mei, 5-l.; Ruigten bij Urk, Mei, twee 4-l. en 5-l.; K 26, 3 Juni, 4 juv. (Ba.).

1951: Koolzaad C 5, Mei, 5-l.; Koolzaad E 35, Mei, 4-l.; Voorstertocht, 6 Juni, 5 juv. (Ba.).

1952: Bos bij Schokland, 27 Mei, 4-l.; Koolzaad D 15, 29 Mei, 5-l. (Ba.).

Hippolais icterina (Vieill.) — Spotvogel.

Neemt elk jaar in aantal toe. Is de algemeenste zangvogel van de beplante en beboste gedeelten. Broedt thans ook in het Westen van de polder, bijv. in de beplantingen bij de kampen te Nagele, Tollebeke, Espel en Rutten. In 1949 werd het aantal broedende paren op 91 geschat (BAKKER en STAM, 1950). In 1952 broedden er minstens 300 paren. Alleen in het gebied van het bosplan De Voorst kwamen meer dan 80 paren voor.

1950: T 31, Mei, 4-l.; Kamperweg, 29 Mei, 4- en 5-l.; K 26, 3 Juni, 5 juv.; Kadoelerweg, Juni, 4 juv. (Ba.).

1951: Enserbos, Mei, 5-l.; S 21, Mei 4-l.; L 73, 6 Juni, 4 juv.; Wal Voorstertocht, 6 Juni, 4 juv. (Ba.); Langs Leemtucht, 9 n.; Wal Hertentocht, 5 n.; Kamp De Voorst, 4 n.; Wal Kadoelertocht, 4 n.; Bij Gemaal Smeenge, 1 n.; Wal Voorstertocht, 9 n.; Enserbos, 7 n.; Kamperweg, 3 n.; Z.-punt Schokland, 1 n. (N.).

1952: Enserbos, 28 Mei, 5-l. (Du.); S 18, 24 Mei, 4-l. (de Gr.); Schokland, 27 Mei, 4-l.; Kampen Tollebeke en Espel, 27 Mei, elk een 4-l.; L 72, 4 Juni, 3 juv. en 2 eieren (Ba.); T 31, 5 Juni, 1-l.; Leemvaart, 5 Juni, 5-l.; T 31, 21 Juni, 1 juv. en 3 eieren (Br.); Beplanting kamp De Voorst, 21 Juni, 4 juv.; Kamperweg, 21 Juni, 4 juv.; Enserbos, 4 Juli, 4 juv. (Ba.).

Sylvia borin (Bodd.) — Tuinfluiter.

Sedert 1949 eveneens sterk in aantal toegenomen in de bebossingen en beplantingen. In de bossen bij Kuinre, Emmeloord, De Voorst, Kadoelen en Ens thans zelfs algemeen. Komt ook vrij algemeen voor in de oudere wegbeplantingen, bijv. langs de Kamperweg.

1950: S 20, Mei, 5-l.; T 32, Mei, 4-l.; Kamperweg, 29 Mei, 5-l.; (Ba.).

1951: S 21, Mei, 5-l.; L 66, Juni, 5-juv.; Bos Emmeloord, Juni, 4 juv. (Ba.).

1952: T 95, 19 Mei, 1- en 5-l.; T 94, 19 Mei, 5-l. (de Gr.); L 73, 4 Juni, 5-l.; Bos Emmeloord, 4 Juni, 5 juv.; Enserbos, 4 Juli, 5-l. en 5 juv. (Ba.); T 31, 5 Juni, 4 juv. (Br.).

Sylvia c. communis Lath. — Grasmus.

Komt in de erf- en wegbeplantingen en in de bossen vrij algemeen als broedvogel voor. Ook deze soort neemt toe.

Fig. 2. Wilgen langs infiltratiesloot in het bos bij Kuinre;
4 September 1952.
(Willows along irrigation ditch
in the forest near Kuinre).

Foto Directie Wieringermeer

1950: Kadoelerweg, Mei, 5-l.; Wal Voorstertocht, Mei, 4-l. (Ba.).

1951: S 17, Juni, 5 juv. (Ba.).

1952: S 22, 15 Mei, 5-l.; S 22, 23 Mei, 5 juv.; S 18, 24 Mei, 4-l.; T 94, 19 Mei, 3-l. (de Gr.); Bos W. van Schokland, 23 Mei, 5-l.; Blokzijlweg, 30 Mei, 4-l.; Enserbos, 27 Mei, 5-l.; Emmeloorder bos, 29 Mei, 5-l. (Ba.); T 86, 30 Mei, 4-l. (Br.).

Turdus m. merula L. — M e r e l.

Broedt in een gering aantal in de erfbeplantingen, windsingels en bossen.

1950: Langs de Hertentocht in Juni een nest uitgevlogen; In de beplanting van het bedrijf op T 112 in Juni voeren van jongen (Ba.).

1951: T 31, n. (N); Wal Hertentocht, 6 Juni, 4-l. (Ba.).

1952: Windsingel Marknesserweg, week van 12—19 Juni broedsel uitgevlogen v. d. Z.; T 26, 24 Mei, 5-l. (de Gr.); T 31, 1 n. (Br.).

Oenanthe oe. oenanthe (L.) — T a p u i t.

Vermoedelijk broedvogel in enige paren. In Juni 1951 in het keien-reservaat op D 97 een oude vogel met 3 halfvluchtige jongen (Ba.).

Saxicola rubetra (L.) — P a a p j e.

Vrij zeldzame broedvogel van ruige terreinen.

1950: Voeren van jongen bij Kadoelen, 5 Juni; id. Noordpunt Schokland, 3 Juli (Ba.).

1951 : Dijk bij Kadoelen, 6 Juni, 5-1.; A 57, Mei, 3-1.; Noordpunt Schokland, Juni, 3 halfvluchtige jongen (Ba.).

1952 : 3 Jongen bij Kadoelen, Juni ; A 57, 26 Juni, 5 halfvluchtige jongen (Ba.).

Luscinia svecica cyanecula (Meisner) — Witgesterde blauwborst.

Zeldzame broedvogel van de laatste resten rietland en van sommige ruige terreinen.

1951 : B 11, 4 Juni, 5-1. (Ba.).

1952 : A 57, 26 Juni, oude vogel en 2 juv.; Bos ten W. van Schokland, 29 Juni, oude vogel met voer (Ba.).

Hirundo r. rustica L. — Boerenzwaluw.

Komt vrij veel voor. Nesten werden echter weinig gevonden.

1950 : Kamp Ens, Mei, 4- en 5-1. (Ba.).

1951 : Magazijn Emmeloord, Mei, 3 n. (Ba.).

1952 : Kamp Ens, Mei, 1 n. (Ba.).

Delichon u. urbica (L.) — Huiszwaluw.

Broedt veel onder daklijsten en goten van boerderijen en woonhuizen in de dorpen, terwijl ook het broeden in magazijnen, schuren en barakken voorkomt.

1950 : Ens, 12 n.; Magazijn Emmeloord 9 n.; Bedrijf P 18, 32 n.; Gemaal Buma, 8 n. (Ba.).

1951 : Ens, 19 n.; Kamp Ens, 4 n.; Marknesse, 9 n.; Magazijn Emmeloord, 11 n.; Bedrijf G 82, 17 n. (Ba.).

1952 : Ens, 24 n.; Kamp Ens, 2 n.; Gemaal Vissering, 5 n.; Kamp Rutten, 2 n. (Ba.).

Riparia r. riparia (L.) — Oeverzwaluw.

Tengevolge van het slechten van de meeste tochtwallen en het afgraven van stortgronden is de broedgelegenheid vrijwel verdwenen. Broedt thans nog in gering aantal.

1950 : Oever van de Kuindervaart, 9 n.; A 57, Mei, 6 n. (Ba.).

1951 : A 57, 24 n.; B 49, 7 n. (Ba.).

1952 : A 57, 21 n.; B 49, 2 n. (Ba.).

Cuculus c. canorus L. — Koekoek.

Is vooral in het Oosten van de polder een vrij algemene zomer-vogel.

1951 : Op S 21 koekoeksei in nest van zangvogel (de Gr.); Schokland, 1 Juli, voeren van jonge koekoek door graspieper (Ba.).

1952 : In bos van Emmeloord koekoeksei in nest van zangvogel (v. d. Z.).

Asio o. otus (L.) — Ransuil.

In Juni 1951 op S 20 in het bosplan De Voorst een nest met 6 juv. (de Gr., Ba.).

Asio fl. flammeus (Pontoppidan) — Velduil.

Zeer waarschijnlijk hangt het aantal broedparen in dit gebied ten nauwste samen met de mate van voorkomen van veldmuizen. In

1950, toen veldmuizen schaars waren, broedde de velduil hier hoogstens in enige paren. Daarentegen kwamen in 1951 veldmuizen algemeen voor, terwijl velduilen in een vrij groot aantal broedden. Gedurende de herfst en de winter van 1951—1952 heerste er een vrij ernstige muizenplaag; meer dan 1000 velduilen hielden zich hier in die tijd op. In December 1951 kwamen zelfs nog enige paren tot broeden. In het voorjaar van 1952 was het aantal veldmuizen nog steeds groot; de velduil was toen een algemene broedvogel. Vermoedelijk zijn meerdere overwinterende uilen in het voorjaar van 1952 hier tot broeden overgegaan.

1950: K 27, Mei, 4-l. (Ba.).

1951: D 38, 8 Juni, 4 juv. en 3 eieren uitgemeaid; D 30, 26 Juni, 6-l. uitgemeaid, ook juv. van ander nest op deze kavel; D 44, 18 December, 1 juv. en 7 eieren; D 44, 28 December, 2 dode juv., 2 levende juv. en 2 eieren (Sp.); D 98, 4 Mei, 5-l.; L 74, 26 Juni, 5 juv. (Ba.).

1952: K 34, 14 Mei, 3 juv. en 1 ei (Be.); A 8, dood jong; A 17, 2 n.; A 37, 4-l. (St.); Noorderdwarspad, 9 Mei, 3 juv.; C 15, 26 Mei, 5 juv. (Sp.); L 78, 26 April, 4 juv.; K 26, 16 Mei, 5 juv. en 6 eieren; K 26, 16 Mei, 6 juv. en 3 eieren; L 63, 2 n.; K 25, 2 n.; K 23, 1 n.; L 67, 2 n.; L 72, 1 n.; K 27 1 n.; M 131, 1 n.; L 68, 1 n.; L 52—59, 4 n. (de Bo., Ku.); E 104, Mei, 6-l., C 78, Mei, 2 n.; B 11, Mei, 7-l. (Ba.).

Fig. 3. Stroklampen op kavel H 19. In een opening aan de bovenzijde van de voorste klamp werd het nest van een torenvalk gevonden: 4 Juni 1952. (Stacks of baled straw, in a hole at the top of the stack in front a nest of a kestrel was found).

Foto Dr D. BAKKER

Falco t. tinnunculus L. — Torenvalk.

Vermoedelijk wordt het aantal broedende paren eveneens beïnvloed door de mate van voorkomen van veldmuizen. Zo werden in 1952 meer broedgevallen vastgesteld dan in voorgaande jaren. Nestelt in bomen in de bossen en soms in windsingels, maar ook in spleten van stroklampen (fig. 3).

1951: Rietklamp op D 9, 29 Juni, 5-l. (Sp.).

1952: Bos op T 31, 5 Juni, 4 juv. (Br., Ba.); Bos Kuinre, Juni, 1 n.; Stroklampen op H 17 en H 19 elk 1 n., dat werd verstoord, 4 Juni; Stroklamp E 129 na afvoeren stro 2 juv. in leven, welke uitvlogen, 3 Juni; Windsingels P 101, Mei, 3-l. uitgehaald (Ba.).

Circus ae. aeruginosus (L.) — Bruine kuikendief.

In 1950 broedden zeker 28 paren. Tengevolge van de aanwezigheid van niet-geslachtsrijpe vogels en van het jagen van broedvogels uit het randgebied van de polder leek bij oppervlakkige beschouwing het aantal broedende ex. groter dan het in werkelijkheid was. In de maanden Juli, Augustus en September neemt in de regel het aantal toe, vooral in muizenjaren. Dit zijn doortrekkers, welke voor het grootste gedeelte uit juv. vogels bestaan.

In 1951 kon geen duidelijk beeld worden verkregen van het aantal broedvogels, daar een grootscheepse bestrijdingsactie tegen deze soort op touw werd gezet. Het is zeker, dat vele niet-geslachtsrijpe vogels en broedvogels uit het randgebied hiervan het slachtoffer zijn geworden. In 1952 viel in het randgebied een duidelijke achteruitgang waar te nemen; in de Noordoostpolder broedden dat jaar echter nog minstens 20 paren, in hoofdzaak in koolzaad.

1950: B 5, 16 Mei, 6-l.; B 6, 1 Juni, 4-l.; B 7, 3 Juni, 4-l.; N. Staart van Urk, 19 Juni, 2-l.; Keienreservaat, Juni, 4-l.; Rietland Urk, Juni, 5- en 4-l. en 3 juv.; J 40 en J 6 in koolzaad n. uitgemaaid; N. punt Schokland, Juli, 2 juv.; D 13, Juli, 3 juv. (Ba.).

1951: B 6, Mei, 4-l. verstoord; E 29, Juni, 3-l. (Ba.).

1952: Koolzaad F 99, 7 Mei, 6-l. (Be.); Koolzaad E 105, Juli, 3 juv. uitgemaaid (Ba.); Koolzaad T 113, 2 juv. en 1 schier ei (Br.).

Circus pygargus (L.) — Grauwe kuikendief.

In 1950 en 1951 geen nestvondsten gedaan. Broedde hier echter vrij zeker. Zo werden in 1951 boven de koolzaadkavels D 32—33 geregeld oude vogels met voer gezien; in Juli werden hier ook juv. ex. waargenomen (Ba.). In 1952 minstens 12 broedparen. De meeste nesten lagen in het koolzaad in het Westen van de polder; ze waren uiterst moeilijk te vinden.

1952: In het bosplan Kuinre op de kavels L 64 en L 79 resp. een 3- en 4-l., met bruinegeklepte eieren, welke beide verloren gingen (de Bo., Ku.); Op 4 Juli in het koolzaad op D 28 een uitgemaaid nest met 4 juv. (Ba.).

Botaurus st. stellaris (L.) — Roerdomp.

Houdt nog steeds stand in de laatste resten van de rietvegetatie in het Westen. In het voorjaar wordt geregeld de roep gehoord in de dijkstrook tussen Schokkerhaven en Lemmer. In het koolzaad in het uiterste Westen vele malen waargenomen; in dit gewas werden evenwel geen nesten gevonden.

1950: B 7, 1 Juni, 2 juv. en 2 eieren (Ba.).

1951: A 16, 6 juv. (St.); Ten N. van Urk, 29 Juni, 2 halfvluchtige juv. (Ba.).

1952: A 18, 6 Juni, 5-l.; A 58, 6 Juni, 4 juv. en 2 eieren (St., Ba.).

Anser a. anser (L.) — Grauwe gans.

In 1950 werd door de hoofdjachtopziener D. VAN DER ZEE op kavel D 75 een nest met 4 eieren gevonden, dat verstoord werd (BAKKER, 1950). Daarna is het broeden niet meer vastgesteld. Komt thans ook in de herfst en in het voorjaar in belangrijk geringer aantal voor dan enige jaren geleden. De ontginning van het riet-

land en de drooglegging van de kwelplassen zijn daar vermoedelijk de oorzaak van.

Tadorna tadorna (L.) — **B e r g e e n d.**

In 1950, 1951 en 1952 werden weer broedgevallen vastgesteld.

1950: Ten N. van Urk onder rietbossen, Mei n.; Zuidermeertocht, Juni, oude vogel met 7 donsjongen; Creilertocht, Juni, 9 juv. (Ba.).

1951: Schuine kanaalkant Kuindervaart onder dichte begroeiing, 9 Mei, n.; B 11, Juni, 12 juv.; Vuurtocht, Juni, 3 donsjongen (Ba.); T 34 in blinde duiker aan Zwolse vaart n., dat uitgekomen is (Br.).

1952: Strokamp op A 84, 6 Juni, n.; Kuindervaart, 30 Juni, 2 juv. (Ba.).

Anas pl. platyrhynchos L. — **W i l d e e e n d.**

Algemene broedvogel in de gehele polder.

1950: Wal Klutentocht G 34, April n.; B 47, 10 April, 6-l.; E 30, 10 April, 2-l.; D 13, 12 April, 4-l.; Ensertocht, April, 9-l.; Leemvaart, 6 Mei, 5 donsjongen; Zwolse vaart, Mei, 7 donsjongen (Ba.).

1951: D 13, Maart, 6-l.; T 27, April, n.; L 52, Mei, n.; K 4, Augustus, n.; Bomen- tocht O 97, 30 Mei, met 14 juv. (Ba.); Hannie Schafttocht J 88, 17 Mei, ♀ met 10 juv. (Be.); D 38, 9- en 10-l. uitgemaaid; G 52, 11-l. (Sp.); Wal Leem- tocht, 16 Maart, n.; Ensertocht, 24 Maart, n.; Wal Voorstertocht, 19 Maart, n.; Mammouthweg, 5 April, n. (N.).

1952: Week van 21—28 Maart, van verschillende n. eieren stuk gevoren; week van 11—18 April, veel broedende eenden, eerste tomen waargenomen; week van 25 April—2 Mei, in het Westen veel n. verstoord door landbouw- werkzaamheden (v. d. Z.); T 87, 12 April, 8-l.; S 15, 16 April, 13-l.; S 17, 6 Mei, 10- en 11-l.; S 22, 13 Mei, 5- en 8-l. (de Gr.); L 72, 30 Mei, 8-l. (Ba.); Blokzijlertocht S 82, 7 Mei, ♀ en 6 juv. (Be.).

Anas querquedula L. — **Z o m e r t a l i n g.**

Broedvogel in een gering aantal.

1950: Schokkertocht, 18 Juni, ♀ met 5 donsjongen (Ba.).

1951: T 32, Mei, n. (Br.); L 73, n. (de Bo.); Ankertocht, eind Mei, ♀ met 7 donsjongen (Sp.).

1952: Hertentocht, 18 Juni, ♀ met 8 donsjongen (Br.); in de week van 30 Mei—6 Juni een n. uitgemaaid, waarbij het ♀ werd gedood (v. d. Z.).

Spatula clypeata (L.) — **S l o b e e n d.**

Zeldzame broedvogel.

1951: Achter Kamp De Voorst een n. verstoord (Br.).

1952: In de Klutendwarstocht in de week van 30 Mei—6 Juni een ♀ met 12 juv. (v. d. Z.); H 7, 4 Juni, n. met 7 eieren uitgemaaid, waarbij ♀ werd gedood (Sp.).

Podiceps cr. cristatus (L.) — **F u u t.**

In Juli 1950 en 1951 in de Urkervaart een oude vogel met resp. 3 en 2 donsjongen, zodat het broeden wel zeker is (Ba.).

Columba p. palumbus L. — **H o u t d u i f.**

Vrij algemene broedvogel van de bebossingen en wegbeplantingen.

1950: Beplanting Kamperweg, 29 Mei, 2-l.; Bos bij Kuinre, Mei, 2 n.; Bos bij De Voorst, 3 n. (Ba.).

1951: Windsingel P 101, 2 n.; Beplanting Kamperweg, 3 n.; Bos De Voorst, 6 n.; Bos Emmeloord, 1 n. (Ba.).

1952: T 31, Juni, 3 n.; S 18—21, Juni, 3 n.; L 73—74, Juni, 5 n.; Bos Emmeloord, Juni, 2 n.; Beplanting Kamperweg, Juni 2 n. (Ba.).

Fig. 4. Vijf jaar oud gemengd bos van es en eik bij Kuinre; 4 September 1952. (Five years old mixed forest of ash and oak near Kuinre).

Foto Directie Wieringermeer

Columba oenas L. — Holenduif.

Komt algemeen voor; het broeden is echter nooit met zekerheid vastgesteld. In 1952 heeft echter misschien een paartje gebroed in een iep bij het Museum op Schokland (G. D. VAN DER HEIDE).

Streptopelia t. turtur (L.) — Tortelduif.

Niet-zeldzame broedvogel van de bossen en de beplantingen.

1950: T 31, 27 Mei, n.; S 21, 27 Mei, 2-l. (Ba.).

1951: Beplanting Leemtocht, 19 Juni, 2-l.; Beplanting Kamperweg, 17 Juli, 2-l. (N.); T 31, Juni, 2-l. (Ba.).

1952: S 22, 16 Mei, 2-l. (de Gr.); T 31, 21 Juni, 2-l.; Wal Hertentocht, 1 n. (Br.); D 73, 30 Juni, 4-l. (!) (de Bo., Ba.); Beplanting Kamperweg, 30 Juni, 2-l. (Ba.); Populierenbos bij Emmeloord, in de week van 7—14 Augustus n. met 2 juv. (v. d. Z.).

Limosa l. limosa (L.) — Grutto.

Vrij zeldzame broedvogel, die in hoofdzaak in de jonge bosaanplantingen bij De Voorst en Kadoelen voorkomt.

1950: P 78, 28 Mei, 4-l.; S 32, Juni, 2 juv.; T 134, Mei, 4-l. (Ba.).

1951: T 134, 14 Mei, twee 4-l. en 2 juv. (Ba.).

1952: T 83, 18 April, 2-l.; T 83, 24 April, 2-l. (de Gr.); T 90, 3 Juni, aangepikt 4-l.; T 131, 24 April, 3-l. (Ba.); Omgeving Kadoelen, ongeveer 25 n.; T 130 en 133, 6 n. (Br.).

Numenius a. arquata (L.) — Wulp.

Broedvogel in een gering aantal.

1950: Jong bos op S 18, Mei, 2-l.; T 92, Mei, 3-l. (Ba.).

1951: In weiland langs Vollenhovenseweg een broedsel (N.); T 37, Mei, 4-l.; T 91, April, 4-l. (Br.).

1952: A 17, Mei, n. uitgekomen (St.); H 41, 28 Mei, n. met 4 eieren uitgemeaid (v. d. Z.); T 30, 2—8 Mei, 4-l. (Br.).

Capella g. gallinago (L.) — Watersnip.

In het voorjaar en de voorzomer van 1950 op de kavels B 6—7 geregeld een blatend ♂, hetgeen broeden deed veronderstellen (Ba.).

Philomachus pugnax (L.) — Kemphaan.

Thans nagenoeg als broedvogel verdwenen.

1950: S 31, Mei, 3-l. (Ba.).

1951: S 31, Juni, 2- en 3-l. (Ba.).

Actitis hypoleucos (L.) — Oeverloper.

Op een opgespoten terrein op kavel T 34 aan de Leemvaart op 28 Mei 1952 een alarmerend ex.; ook een tweede vogel was daar aanwezig (Ba.). Enige dagen daarvoor had de heer BRAKER op dit terrein een nest gevonden, dat aan een broedsel van de oeverloper deed denken. Op 28 Mei was dit legsel echter reeds uitgekomen. De volgende dagen nam de heer DUYFF, die aldaar werkzaam was, de alarmerende vogel geregeld waar. TEN KATE, die deze plaats op 3 Juni bezocht, achtte een broedgeval niet uitgesloten. Jonge vogels werden echter niet waargenomen. Op 6 Juni was de alarmerende oeverloper nog aanwezig.

Tringa t. totanus (L.) — Tureluur.

Broedt in klein aantal in dit gebied, in hoofdzaak aan de randen.

1950: D 134, Mei, 4-l.; D 116, 10 Mei, 3-l.; D 131, 3 Juni, 2 juv. (Ba.).

1951: L 52, 1 n. (de Bo.); D 3, 17 April, 4-l. (Sp.); D 117, 22 Mei, 4-l.; D 86, 22 Mei, 4-l. (Ba.).

1952: D 117, 29 Mei, 4-l. (Sp.); B 7, 3 Juni, 4-l. (Ba.).

Charadrius h. hiaticula L. — Bontbekpluvier.

Broedt in klein aantal op zandige, weinig begroeide terreinen, vooral bij De Voorst, Urk en in het Noorden. Komt echter ook wel op akkers als broedvogel voor (zie fig. 5).

1950: A 97, Mei, 4-l.; D 132, 10 Mei, 3-l. (Ba.).

1951: Loswal Leemvaart, 19 Mei, n. (N.); D 118, 31 Mei, 4-l.; O 97, 30 Mei, 4-l. (Ba.).

1952: T 32, 28 Mei, 4-l. (Br.); H 57, 29 Mei, 2 bebroede eieren, oude vogel dood bij het n., vermoedelijk door ratten gedood (Ba.); D 116, 7 Juni, 4-l. (Sp.).

Charadrius dubius curonicus Gm. — Kleine pluvier.

Vrij zeldzame broedvogel van zandige, ijlbegroeide gebieden.

Fig. 5. Nest van de bontbekpluvier (*Charadrius hiaticula*) in mais met lucerne-opslag op kavel O 97; 2 Juni 1951.

(Nest of the ringed-plover in maize with luzerne as a voluntary crop on parcel O 97).

Foto Dr D. BAKKER

1950: D 117 en 119, Mei, elk een 4-l.; D 118, 17 Juni, 4-l.; L 17, 9 Mei, 4-l. (Ba.).
1951: Open plekken in de lucerne op E 33—34, Mei, twee 4-l.; D 118, 22 Juni, 4-l. (Ba.); Z. van Staart van Urk, 23 Mei, 4-l. (Sp.).
1952: T 32, 25 Mei, twee 4-l.; T 86, 30 Mei, 3-l.; T 90, 30 Mei, 4-l. (Br.); H 57, 29 Mei, 4-l.; B 49, 4 Juni, 2 juv. (Ba.); D 100, 4 Juni, 2-l.; D 117, 4 Juni, 3-l. (Sp.).

Leucopolijs a. alexandrinus (L.) — Strandpluvier.

Vrij algemene broedvogel op zandige ijlbegroeide terreinen.

1950: L 64, n. (de Bo.); L 17, Mei, 3-l.; T 130, Mei, twee 3-l.; D 118—119, 17 Juni, drie 3-l.; Staart Urk, 19 Juni, 2 juv. (Ba.).
1951: K 24, n. (de Bo.); A 67, Mei, 3-l.; T 131, 14 Mei, 3-l.; D 118—119, 21 Juni, vijf 3-l.; D 117, 22 Juni, drie 3-l. (Ba.); Z. Staart van Urk, 23 Mei, 1-l. en twee 3-l. (Sp.).
1952: T 85, 23 April, 3-l. (de Gr.); K 65, 3 n.; K 66, 2 n.; K 67, 2 n. (de Bo.); D 100, 4 Juni, twee 1-l., 3-l.; D 117, 4 Juni, vier 3-l. (Sp.); D 118, 13 Mei, 2-en 3-l.; H 57, 29 Mei, zeven 3-l. (Ba.).

Vanellus vanellus (L.) — Kievit.

Neemt nog steeds als broedvogel in aantal toe. In 1949 werd het aantal paren op 183 geschat (BAKKER en STAM, 1950); in 1952 broedden naar schatting ongeveer 700 paren. Komt thans vrijwel in de gehele polder voor; de populatie-dichtheid is het grootst bij De Voorst, Kadoelen en in de omgeving van Urk. Daar kieviten dikwijls in akkerbouwgewassen broeden, gaan elk jaar veel broedsels tengevolge van landbouwwerkzaamheden verloren.

1950: De Voorst, 9 n.; Kadoelen, 7 n.; Ramspol, 3 n.; Omgeving Schokland, 9 n.; Zwolse hoek, 4 n.; Omgeving Urk, 31 n.; D 1—14, 10 n.; B 1—20, 7 n.; Omgeving Kuinre 5 n.; Omgeving Vollenhove, 8 n.; Omgeving Emmeloord, 3 n. (Ba.).
1951: De Voorst, 17 n.; Kadoelen, 12 n.; Ramspol, 6 n.; Omgeving Schokland, 4 n.; Zwolse hoek, 14 n.; Omgeving Urk, 39 n. (Ba.); Dijkstrook D 4—8, 20 n. (Sp.); D 1—8, 3 n.; B 1—20, 7 n.; Omgeving Lemmer, 5 n.; Omgeving Kuinre, 9 n.; Omgeving Vollenhove, 3 n. (Ba.).
1952: De Voorst, 34 n. (Ba., Br., de Gr.); Kadoelen, ± 40 n. (Ba., Br.); Omgeving Schokland, 3 n.; Zwolse hoek, 2 n. (Ba.); Omgeving Urk, 33 n. (Ba., Sp.); D 1—14, 11 n.; B 1—20, 9 n.; Omgeving Schoterbrug, 14 n.; Omgeving Kuinre, 8 n.; Omgeving Vollenhove, 5 n. (Ba.).

Recurvirostra avosetta L. — Kluut.

Broedt nog steeds in een klein aantal paren.

1950 : T 33, Mei, twee 4-l.; D 116, Mei, 3-l. (Ba.).

1951 : T 131—132, 14 Mei, vier 4-l. (Ba.).

1952 : B 9—12, 12 paar met eieren (v. d. Z.); T 32, 28 Mei, 3- en 4-l. uitgekomen (Br.); D 118, 7 Mei, 4-l. (Be.); H 87 in laat gezaaide gele mosterd op schelprijk zand, 5 Juni, vier 4-l. (Ba.).

Haematopus o. ostralegus L. — Scholekster.

Niet-zeldzame broedvogel, die verspreid over de gehele polder voorkomt.

1950 : B 49, 16 Mei, 4-l. (Be.); T 33, Mei, 4-l. (Ba.).

1951 : Wal Voorstertocht, 27 April, 1 n.; Dijk bij Kadoelen, 13 Mei, 1 n.; Bos Schokland 18 Mei, 1 n. (N.); D 116, 31 Mei, 4-l.; K 61 Juni, 4-l. (Ba.).

1952 : D 41, 27 April, twee 4-l.; H 57, 30 Mei, 4-l.; T 11, 11 Juni, 4-l. (Ba.); T 90, 30 Mei, 4-l. (Br.); D 115, 4 Juni, 3-l. (Sp.).

Sterna h. hirundo L. — Visdiefje.

In jonge bosaanplantingen bij Kuinre, De Voorst en Kadoelen en in het gebied bij Urk houden enige kolonies stand.

1950 : S 20—21 Mei, 24 n.; D 118, Mei, 7 n. (Ba.).

1951 : T 132, Mei, 11 n.; K 61, Mei, 14 n. (Ba.); D 118, Juni, 42 n., de meeste later uitgehaald (Ba., Sp.).

1952 : T 90, Mei, 13 n. (Br.); K 61, Mei, 11 n. (Ba.); L 34, 10 n. (de Bo.); D 117—118, Mei—Juni, 14 n. (Ba., Be., Sp.); D 41, Mei, 2 n.; H 57, Mei, 13 n., de meeste verstoord (Ba.); T 133, Mei, enige n. (Br.).

Sterna a. albifrons Pall. — Dwergstern.

In 1950 en 1951 broedden enige paren op pas geploegde zandgrond bij Urk. De legsels werden echter door eierenzoekers uitgehaald.

1950 : D 118, 19 Juni, 2-l. en twee 1-l. (Ba.).

1951 : D 88, 8 Juni, 1-l. (Ba.).

Larus r. ridibundus L. — Kokmeeuw.

Houdt bij De Voorst en in de omgeving van Urk als broedvogel stand. Door werkzaamheden in de broedtijd en tengevolge van het weghalen van de eieren komen maar weinig broedsels groot.

1950 : S 20—21, Mei, ongeveer 80 n.; D 117, Mei, 9 n. (Ba.).

1951 : T 132—134, Mei, ongeveer 50 n. (Ba.); D 87, 20 Juni, twee 2-l. (Sp.).

1952 : D 118, 7 Mei, 4 n. (Be.); D 117, 4 Juni, zeven 3-l. (Ba., Sp.); H 57, 29 Mei, 7 n. (Ba.); T 8, Mei, 25 n. uitgehaald (Br.).

Larus argentatus argenteus Brehm — Zilvermeeuw.

Nog steeds broedvogel; elk jaar gaan echter vrijwel alle legsels verloren.

1950 : D 118, 6 Juni, twee 2-l. en twee 3-l.; G 35, 24 Juni, 1-l. (Ba.).

1951 : H 32—33, Mei, 5 n., waarvan een uitgekomen; H 17, Mei, 1 n. (Sp.).

1952 : H 30, 27 Mei, 20 n. uitgemaaid (Sp.); D 41, 28 Mei, twee 3-l. (Ba.).

Porzana porzana (L.) — Porceleinhoen.

Op 3 Juli 1950 in de Espelertocht een oude vogel met 3 donsjongen (Ba.). Volgens de heer SPAANS zouden in Juni 1952 tijdens ontginningswerkzaamheden aan de Rotterdamse hoek twee nesten met eieren zijn verstoord.

Rallus a. aquaticus L. — Waterral.

Tengevolge van de ontginning van het rietland met kwelplassen hier thans een zeldzame broedvogel geworden. In Juni 1950 ten N. van Urk in het natte rietland nog een nest met 6 eieren (Ba.). Ook in de natte riet- en biezenlanden in de dijkstrook van de sectie B, bijv. op B 11, elk jaar geregeld gehoord, hetgeen broeden doet veronderstellen.

Gallinula chl. chloropus (L.) — Waterhoen.

Niet-zeldzame broedvogel van kanalen en tochten, waar een oeverbegroeiing van riet aanwezig is.

1950: Ensertocht, 29 Mei, 5- en 7-l.; Ruttense vaart, 10 Juni, oude vogel met 4 donsjongen; Kuindervaart, Juni, 4 juv. (Ba.).

1952: Anker- en Espelertocht, 6-12 Juni, 2 n. (v. d. Z.); Hertentocht, 21 Juni, 2 donsjongen (Ba.); Leemtocht, Juni, 3 juv. (Br.).

Fulica a. atra L. — Meerkoet.

Broedde vrij veel in kwelplassen in het Westen, welke thans nagenoeg verdwenen zijn. Is thans nog een niet zeldzame broedvogel in de oevervegetatie van kanalen.

1950: Omgeving Urk, Mei, 7 n.; B 7, 1 Juni, 7-l.; B 5, 2 Juni, 4-l.; Zwolse vaart, Juni, 3 donsjongen (Ba.).

1951: D 5, 22 Mei, 7- en 8-l.; C 7, 23 Mei, 6-, 7- en 8-l. (Sp.); Enservaart, 22 April, n. (N.); Leemvaart, 14 Mei, 4-l.; B 11, 23 Mei, 5- en 8-l. (Ba.).

1952: B 11, Mei, 4- en 7-l.; Kuindervaart, Juni, 3 juv.; Lemstervaart, 18 Juni, 3 donsjongen (Ba.); Zwolse vaart, 6 n. (Br.).

Phasianus colchicus L. — Fazant.

Broedt in groot aantal in de bossen bij Kuinre, De Voorst en Kadoelen. Is verder een vrij algemene broedvogel van bossen bij Emmeloord, Marknesse, Ens en Schokland, van verschillende beplantingen langs tochten en van ruigbegroeide gebieden in het Westen.

1950: Bos Kuinre, 3 n.; De Voorst, 6 n.; Kadoelen, 3 n.; Bos Emmeloord, 2 n.; Omgeving Urk, 4 n. (Ba.).

1951: Bos Kuinre, 2 n.; De Voorst, 7 n.; Enserbos, 3 n.; Dijkstrook B sectie, 4 n. (Ba.).

1952: Bos Kuinre, 19 n. (Ba., de Bo., Ku.); De Voorst, 73 n. (Ba., de Gr.); Kadoelen, 2 n.; Wal Hertentocht, 2 n.; Enserbos, 2 n.; Bos Schokland, 3 n.; Keiereservaat D 97, 2 n. (Ba.).

Perdix perdix subsp. — Patrijs.

Niet-zeldzame broedvogel. Komt het meeste voor in het Oosten. Neemt de laatste jaren toe.

1950: Bos Kuinre, 3 n.; De Voorst, 2 n.; Schokland, 2 n.; P 101, 1 n. (Ba.).

1951: Naar schatting 197 broedende paren (v. d. Z.); Bos Kuinre, 2 n.; Lemstervaart, 1 n. (Ba.).

1952: Naar schatting 451 broedende paren (v. d. Z.); 61 n. gevonden (Ba., de Bo., Br., de Gr., Sp. v. d. Z.). Vele legfels zijn verloren gegaan tengevolge van uithalen door ratten, wezels en kuikendieven en door werkzaamheden in het broedterrein. In de week van 7-13 September werden 102 kluchten met 4-22 juv. waargenomen (v. d. Z.).

Coturnix c. coturnix (L.) — K w a r t e l.

Thans een zeldzame broedvogel.

1951: C 100, 31 Juli, ♀ met 4 juv. (Be.).

1952: Muntweg, 4 Juli, ♀ met 9 juv.; Blankenhammerweg, 19 Juli, ♀ met 7 juv.; E 136, week van 22-28 Aug., 11-1. (v. d. Z.).

Summary: The birds of the N.E. Polder, 9th Report; breeding-seasons 1950-1952.

The data in this article on the breeding birds in the North-Eastpolder, a reclaimed part of the former Zuiderzee, refer to the years 1950-1952.

With the exception of about 500 acres in the West of the polder, the whole area had been put under cultivation in 1952. In 1952 reedland was no longer common in the polder. This may explain the decrease of the reed-bunting. The drainage of the seepage region in the West, which consisted of shallow pools alternated by reed- and rushfields, caused a strong decrease or the loss as breeding bird of the bearded titmouse, the greylag-goose, the water rail, the bittern, the Savi's warbler and the white-spotted bluethroat.

In the reedvegetation along the canals and the main-ditches the great reed-warbler, the reed-warbler, the moor-hen and the coot were found.

On slightly covered soil the ringed-, the little ringed- and the Kentish plover, the avocet, the oyster-catcher, the black-tailed godwit, the blackheaded gull and the common tern kept their ground.

The lapwing, the mallard and the common partridge increased in a considerable number in the whole area.

In pastures and field crops the blue-headed wagtail, the sky-lark and the meadow-pipit were common. The breeding of the marsh- and the Montagu's harrier and the sedge-warbler in colza is noticeable.

During the plague of the continental vole (*Microtus arvalis arvalis* (Pallas)) the short-eared owl was breeding in rather a great number.

In the wooding on soil of little value for agriculture and the plantings along roads and farmyards the icterine warbler, the willow-warbler, the garden-warbler, the linnet and the pheasant increased considerably. In the woodings and plantings the turtle dove, wood-pigeon, the golden oriole, the kestrel and the blackbird were breeding too.

The breeding of the kestrel on stacks of baled straw is noticeable.

In 1952 the common sandpiper might have bred at one place.

On human dwellings and farmyards the nests of the house-sparrow and the martin were common. Near roads and villages the crested lark occurred as a common breeding bird.

Literatuur.

BAKKER, D., en A. STAM: Noordoostpolderbewoners, 8e bericht; broedseizoen 1949. *Limosa*, 23, 1950.

BAKKER, D.: Een nieuw broedgeval van de grauwe gans, *Anser a. anser* (L.), in *Nederland. Limosa*, 23, 1950.